

EL SISTEMA DE PARTITS POLÍTICS A L'AJUNTAMENT DE MATARÓ ELS ANYS DE LA RESTAURACIÓ

Analitzant la societat mataronina dels anys de la Restauració, hom s'adona del paper rellevant que hi té l'activitat política municipal, a través dels partits que configuren el govern de la ciutat. Aquest article, primera aproximació a un estudi general de l'època, és una síntesi al voltant de les eleccions municipals i al sistema de partits que en deriva. I és centrat en el llarg període, de gairebé cinquanta anys, que comença amb el cop d'estat de Martínez Campos, quan és destituït l'Ajuntament republicà de Marià Espín el 13 de gener de 1874, i substituït per un de nomenat que encapçala Josep Garcia i Oliver. Època política que acaba amb el cop d'estat de Primo de Rivera, que a Mataró es materialitza l'1 d'octubre de 1923 quan el comandant militar de la ciutat ocupa l'Ajuntament i nomena un consistori presidit per Joaquim Boter i Martí.

L'anàlisi de la pràctica electoral i del pes polític de cada partit és feta a través de l'estadística formada. El quadre 1 dona la composició de regidors que té cada partit als ajuntaments del període, i les majories de govern; el quadre 2 són els resultats de cada elecció municipal, els regidors elegits, la xifra d'electors i la de votants; el quadre 3 mostra els partits i les coalicions que participen en les eleccions; i el quadre 4 mostra la classe política municipal, els regidors amb el partit al qual pertanyen, i els anys que formen part del consistori.

EL VOT CENSATARI.

Les primeres actuacions legislatives sobre l'administració local són la llei del 16 de desembre de 1876, que modifica la de l'any 1870, i la posterior del 2 d'octubre de 1877, que marca la posició conservadora sobre l'estructura del poder municipal. S'estableix que els electors són els caps de família que paguen contribució d'immobles, indústria i comerç, o agrària, els professionals i els titulats universitaris. I els elegibles són els electors situats en la franja superior dels contribuents, els qui pertanyen als dos primers terços, i els titulats universitaris. Cal assenyalar que servint-se de la lletra de la llei, i traint el seu esperit, els obrers socis de la *Cooperativa Mataronense*, proletaris que jurídicament eren empresaris, demanen l'any 1889 de poder votar, en considerar que hi tenien dret per pagar contribució col·lectivament; l'Ajuntament els ho denega però la Diputació els autoritza.

La pràctica local del vot censatari representa la formació d'un cens molt restringit, d'uns 900/1.000 electors, que en relació al vot universal suposa un 25%. El percentatge de votants oscil·la d'un 70 al 90%, que amb els seus vots reforçant els partits del siste-

ma, dels 84 regidors del període censatari 36 (42%) són liberals, 29 (34%) conservadors, i 19 (22%) republicans.

EL VOT UNIVERSAL.

La llei de regulació del dret electoral de 26 de juny de 1890 estableix el sufragi universal per a tots els homes majors de 25 anys, fet que a Mataró suposa uns 4.700/5.000 electors. El reial decret del 5 de novembre de 1890, que adapta la llei electoral de juny, assenyala, però, que en les eleccions municipals i provincials continua regint l'antiga limitació censatària pel que fa a la capacitat de ser elegible, no per a votar. Aquesta situació es perllonga fins que la reial ordre del 2 d'octubre de 1903 autoritza a ser regidor tota mena de persones; en la part expositiva del document s'explica que, arran de les reclamacions del PSOE i les societats obreres contra l'article 41 de la llei municipal, es concedeix la possibilitat de ser regidor a tothom *teniendo en cuenta que el caudal mayor o menor no es señal inequívoca de honradez*. D'aquesta manera aviat hi ha un increment d'obers republicans i socialistes al consistori local. La llei electoral del 8 d'agost de 1907 aporta la novetat de l'obligatorietat de l'emissió del vot.

EL PROCEDIMENT I LES GARANTIES.

La mecànica electoral seguia els següents passos: formació de les llistes electorals, constitució de les meses, emissió del vot, escrutini local, i presentació d'actes a l'autoritat provincial. La ciutat era dividida en districtes electorals i en cada un d'ells s'havien d'elegir un nombre determinat de regidors, que votaven els electors assenyalant en la butlleta dos noms en cas d'haver-se d'elegir tres regidors, un nom en cas de ser dos, etc. Com que els consistoris es renovaven per meitats cada dos anys, hom alternava la quantitat de regidors que elegia cada districte, així si en unes eleccions corresponia al districte primer elegir-ne tres, en l'elecció següent només n'elegia un, i amb els altres districtes es procedia de la mateixa manera, fins a contemplar els set càrrecs que es renovaven. Les meses electorals, les presidien l'alcalde i els tinents d'alcalde, i a partir de 1890 hi podia haver interventors nomenats pels candidats.

La qüestió dels districtes electorals mereix una anàlisi, ja que a través d'aquesta divisió s'entenen més bé certs fenòmens electorals. En primer lloc, assenyalar el general predomini de liberals i conservadors als districtes del centre històric de la ciutat, i el de l'esquerra als barris obrers; de tota manera, tampoc es tracta d'un predomini matemàtic, ja que algun cop també guanya l'esquerra en districtes de dreta, i a l'inrevés. La renovació bianual alternativa entre districtes, explica, per exemple, l'èxit de les candidatures radicals el maig de 1909, ja que a l'empenta d'aquell partit hi ajuda el fet d'haver-se de votar més regidors als districtes obrers, que no als del centre de la ciutat. En el període 1877-1885 hi ha quatre districtes, l'any 1887 passen a cinc, el 1889 a sis, i els anys 1891-1922 són cinc de nou.

ALCALDE DE REIAL ORDRE.

La llei municipal establia un ajuntament presidencialista, en concedir a l'alcalde competències per a suspendre acords per diversos motius, entre ells un de tan poc concret com el de *perjuicio de los intereses generales*. El control de l'executiu sobre el

poder municipal era total en les capitals de província i en les ciutats cap de districte judicial, com Mataró, en establir la llei que l'elecció de l'alcalde pels regidors, en aquestes localitats, es subordinava a la potestat real de nomenar-lo imperativament en cas de considerar-se necessari.

A Mataró gairebé sempre es va utilitzar aquesta prerrogativa, així els alcaldes de reial ordre són la pràctica consuetudinària d'un executiu amb l'afany de deixar ben lligat el control de poder. La imposició de l'alcalde de fidelitat governamental va dur a grans crisis institucionals quan la majoria dels regidors era d'una orientació política contrària, produint-se enfrontaments dialèctics, expulsió de regidors, etc., havent d'intervenir algun cop la justícia per a dirimir conflictes.

Una reial ordre del 29 de novembre de 1917 mana cessar la designació d'alcaldes, però el document, al cap i a la fi, és una ratificació de la llei que venia a rectificar, ja que autoritza les designacions en cas de necessitat. Com efecte immediat, però, el gener de 1918 Mataró té alcalde elegit pels regidors, el liberal Josep M. Fradera; dos anys després ocupa el seu lloc, també elegit, el regionalista Joaquim Capell, però a l'any 1922 es torna a la designació d'alcalde, en constatar-se la falta de suport electoral dels liberals, el partit que sostenia el govern.

Alcaldes de Mataró del període 1875-1923.

Pelegrí Gallifa i Peris, conservador, 4-IV-1875 / 1-III-1877.
Josep Agustí i Vilardebò, conservador, 1-III-1877 / 1-VII-1879.
Jaume Recoder de Pons, conservador, 1-VII-1879 / 1-VII-1881.
Josep Subinyà i Martí, liberal, 1-VII-1881 / 1-VII-1883.
Marcel·lí Roca i Arenas, liberal, 1-VII-1883 / 21-II-1884.
Joaquim Palau de Castellar, conservador, 21-II-1884 / 1-VII-1887.
Jaume Julià i Ferran, liberal, 1-VII-1887 / 1-IX-1889.
Marcel·lí Roca i Arenas, liberal, 1-IX-1889 / 30-IX-1890.
Melcior Camín i López, conservador, 30-IX-1890 / 26-I-1893.
Antoni Sans i Coy, liberal, 26-I-1893 / 1-I-1894.
Josep Barba i Roges, liberal, 1-I-1894 / 1-VII-1895.
Emili Cabanyes i Rabassa, conservador, 1-VII-1895 / 1-I-1902.
Antoni Sans i Coy, liberal, 1-I-1902 / 1-I-1906.
Emili Aranyó i Rossell, liberal, 1-I-1906 / 1-VII-1909.
Àngel Fàbregas i Sabater, conservador, 1-VII-1909 / 1-I-1912.
Emili Aranyó i Rossell, liberal, 1-I-1912 / 1-I-1916.
Rafael Carreras i Carbonés, liberal, 1-I-1916 / 17-I-1917.
Josep M. Fradera i Pujol, liberal, 17-I-1917 / 1-IV-1920.
Joaquim Capell i Vidal, regionalista, 1-IV-1920 / 1-IV-1921.
Enric Aranyó i Rodon, liberal, 1-IV-1922 / 1-X-1923.

EL SISTEMA DE PARTITS POLÍTICS.

La vida política municipal d'aquests anys té dos moments, l'època del bipartidisme imperfet, quan els conservadors i els liberals són la clau de volta d'un sistema que compta amb la força puixant dels partits republicans, i l'època d'eclosió del catalanisme de dreta i esquerra, amb una concurrència política més diversificada.

La manca de majories electorals duu al pacte entre partits: els liberals mantenen un pacte constant amb els republicans històrics, sovint amb els altres partits republicans, i en alguna ocasió també amb conservadors i regionalistes; els conservadors mantenen un constant pacte amb els carlins, però també pacten amb regionalistes i liberals; els diferents partits republicans ho fan entre ells, i sovint amb liberals, autonomistes i socialistes, i algun cop amb regionalistes. A vegades alguns partits pacten no fer-se competència en el mateix districte electoral; per exemple el febrer de 1922 ho fan liberals i regionalistes.

En general el poder polític queda configurat a partir de l'eix que representen els liberals: pacte de centre esquerra quan es realitza entre aquests i els republicans, i de centre dreta quan són els conservadors els socis. De tota manera també hi ha alguns ajuntaments de majoria d'un sol partit: 3 conservadors i 3 liberals. Els dos consistoris d'esquerra que hi ha són el resultat de la coalició de republicans, autonomistes i socialistes. En alguna ocasió es presenten candidatures que prenen la denominació d'administratives i asseguren la seva apoliticitat, es tracta de pactes de centre dreta al voltant de personalitats conservadores, regionalistes i liberals.

Liberals.

Els liberals provenen de l'antic progressisme dividit durant el Sexenni Democràtic, que s'organitzen sota el comanament de Sagasta. A Mataró s'apleguen al voltant de la figura senyera de Josep Garcia i Oliver, i el 1882 funden el Partit Constitucional Progressista. De 1877 a 1887 pateixen la petita escissió dels esquerranistes, els quals s'alien amb els conservadors. I el 1917 es manifesta la dissidència dels liberals-autonomistes, s'hi apunten els regidors Carreras, Palomer i Miralles. Tenen 9 alcaldes sobre un total de 17, 203 regidors (39,5%) i són l'eix del poder municipal. Els seus periòdics són *El Clamor de la Marina* (1879-1883), *El Liberal* (1883-1923), i *La Defensa* (1918), i mantenen el *Casino Liberal*, on es reunien a fer política.

Conservadors.

El partit fundat per Cànovas no arrela a Catalunya ja que els conservadors d'aquí eren inclinats al carlisme, i més tard evolucionen cap al regionalisme. De tota manera, a Mataró tenen força presència al Consistori sempre en estreta aliança amb els carlins: 7 alcaldes i 155 regidors (22,4%), i mantenen un casino polític. En l'elecció de 1889 es presenta la candidatura conservadora de la tendència romerista (Culla, Moret, Boter). En la dècada dels anys deu el partit va llanguint i els seus membres passen a la Lliga Regionalista; en les eleccions d'aleshores hi ha moments que no s'acaba d'aclarir si es tracta de candidats regionalistes o conservadors. Les seves publicacions són *El Mataronés* (1878-1887), *El Cronista* (1890-1898), i *La Comarca* (1890-1891), però la seva influència és present en el periòdic més important de l'època, el *Diario de Mataró y la Comarca*.

Carlins.

Després d'abandonar l'estratègia insurreccional participen a les eleccions sempre al costat dels conservadors, però es tracta més que d'un partit d'unes quantes personalitats influents del món catòlic, que es reuneixen a fer política al Centre Tradicionalista, que obre els anys noranta. A partir de 1904 mantenen un petit grup de joventut carlista, i arran del moviment de la Solidaritat prenen una certa presència pública, essent vícti-

mes d'un atemptat criminal per part dels republicans. Els seus òrgans d'expressió són *El Semanario de Mataró* (1883-95), i *Ressò de l'Avior* (1908-09).

Republicans històrics.

Partit republicà possibilista o històric que funda Castelar l'any 1876; el seu programa es fonamentava en la reivindicació del sufragi universal, i s'organitza en estreta unió amb els liberals, partit al qual s'integra Castelar el 1894, cosa que representa la fi del grup. A Mataró el partit es presenta a les eleccions municipals gairebé sempre junt amb els liberals, i es manté fins a integrar-se a la Unió Republicana de 1895. Tenen 28 regidors (5,4%) els anys 1877-1891, i el seu òrgan informatiu és *La Voz del Litoral* (1885-1888).

Republicans federals.

El Partit Republicà Democràtic Federal es reorganitza l'any 1880-1881 a l'escalf del govern Sagasta. A Mataró els federals continuen l'organització del Sexenni Democràtic, i en les eleccions de gener de 1876 criden a l'abstenció, actitud que mantenen el 1881 fonamentant-ho en la manca de sufragi universal. Tenen 34 regidors (6,6%) fins a l'any 1908, moment en què es fusionen amb els radicals de Lerroux enmig d'una aguda polèmica. Aleshores un sector de federals junt amb les joventuts del partit (fundades el 1902) no accepta la integració i funden un nou i efímer partit federal el 14 de març de 1909. Els seus òrgans informatius són *La Verdad* (1880-1881), *El Ideal Moderno* (1881-1883), *El Nuevo Ideal* (1883-1908), i mantenen un casino polític, popular lloc de trobada i confraternització, a la plaça de Santa Anna.

Republicans progressistes.

Partit fundat per Ruiz Zorrilla l'abril de 1880, com a extrema esquerra del republicanisme, que té vida fins a la desaparició del seu líder el 1895. A Mataró es funda l'organització l'abril de 1885, tenen 8 regidors (1,5%), i el periòdic *El Progreso* (1888-1891). Entren a la Unió Republicana el 1895, de la qual són grans promotors.

Unió Republicana.

El 1893 es produeix el pacte electoral d'Unió Republicana, renovat el 1896. A l'escalf d'aquesta situació a Mataró s'estructura, el 1895, una entitat política composta pels republicans històrics i els progressistes que, cap al 1900, es denomina *Fusió Republicana*. La Unió és en actuï fins a integrar-se als pactes que el 1908 conformen la concentració republicana sota l'hegemonia dels radicals; en aquells moments la premsa considera que feia temps que els unitaris eren adeptes al lerrouxisme. Un sector en desacord, però, passa al nacionalisme d'esquerra. Tenen 21 regidors (4%), i el seu periòdic és *El Demòcrata* (1895-1899).

Republicans radicals.

El ferment lerrouxista és present a través del periòdic *La República* (1903-11), i de *La Estaca* (1907), publicació dels *jóvenes bárbaros*. En els primers anys donen suport a l'activitat dels unitaris i a l'estratègia unificadora dels nuclis republicans, fins que el 1908 es produeix la integració de federals, radicals i unitaris en el *Partido Republicano Democrático Federalista Radical*. A Mataró s'arriba a la unificació l'agost d'aquell

any sota la presidència de Josep Abril i Argemí, i el gener de 1911 passen a nomenar-se *Partido Radical Español*. El seu òrgan informatiu és *El Nuevo Ideal* (1908-1919), i en la publicació *Juventud* (1916-1920), de les joventuts del partit, es critica durament els radicals que participen a l'Ajuntament. De regidors, en tenen 35 (6,8%).

Regionalistes.

La primera organització política del regionalisme a Mataró és la Lliga de Catalunya, fundada el 1895, i que l'any 1899 obre el Centre Catalanista. El regionalisme de dreta s'unifica en la Lliga Regionalista que a Mataró es funda el gener de 1902. Després d'uns anys de gran activitat llangueix i torna a revitalitzar-se el 1913, i el 1917 neix la Joventut Nacionalista. Tenen un alcalde, i 28 regidors (5,4%) els anys 1906-1923, i diversos periòdics, *La Costa de Llevant* (1894-1923), *Sol Ixent* (1903), *Diari de Mataró i la Comarca* (1919-1923), *La Nau* (1917-1923), i *Diari de Mataró* (1923).

Altres grups regionalistes amb presència a la ciutat són: la Unió Catalanista, que es funda el 1898 i continua després de la creació de la Lliga; el 1905 organitzen l'Assemblea Catalanista, i en tenim constància fins al 1911; el Centre Catalanista després de la unificació regionalista dura uns anys més, fins cap a 1903.

Nacionalistes republicans.

L'esquerra del catalanisme comença a manifestar-se a Mataró amb el Club Autonomista que obre l'any 1903; el gener de 1904 es funda el Centre Autonomista Democràtic, i el 1906 hi ha l'Associació Democràtica Nacionalista L'Avenir. El Centre Autonomista Republicà (Nacionalista el 1912), fundat el gener de 1907 en confrontació amb els republicans no *solidaris*, és l'organització més forta de l'esquerra catalanista a la ciutat, té 15 regidors (2,9%), en el període 1910-1920, i entra en decadència cap a 1917.

El 1909 es produeix l'aliança electoral Esquerra Catalana, que aglutina el CAR, i els sectors d'Unió Republicana, del Partit Federal, i de la Joventut Republicana Federal que no havien acceptat el radicalisme. Aquest conjunt dona pas al partit Unió Federal Nacionalista Republicana, l'abril de 1910, que a Mataró s'organitza el maig de 1911 i té presència pública fins al 1913, coexistint amb el CAR. Compten amb l'adhesió de la Joventut Federal Nacionalista que, el 1915, en una operació política impossible, es presenta en solitari a les eleccions municipals, contra el bloc unit de liberals, autonomistes i regionalistes.

El 1917 el CAR havia entrat en decadència, i joves nacionalistes i socialistes organitzen el Centre Nacionalista Radical, que va tirant fins al 1919. Els anys vint el nacionalisme d'esquerra reforça electoralment el PSOE, que s'havia decantat cap al nacionalisme, entrant al partit gent del CAR i altres col·lectius, encapçalats per la figura senyera de Serra i Moret. Aquest conglomerat ideològic més endavant passa a formar la Unió Socialista de Catalunya. La premsa nacionalista d'esquerra és *Llibertat* (1906), *Mestral* (1907-1909), *La Federació* (1908-1909), *Unió Federal* (1911-1913), i *Fortíut* (1917-1918).

Socialistes.

El *Partido Socialista Obrero Español* de Mataró l'organitza el mateix Pablo Iglésias l'any 1886, en àlgida polèmica amb els federals. El Centre Socialista obre el 1890,

i s'hi apleguen els sindicats de l'òrbita del partit, que mantenen un economat. La seva premsa és *El Grito de los Oprimidos* (1890), el *Boletín Socialista* (1894), i *La República Social* (1896-1897). Tenen 11 regidors (2,1%) els anys 1895-1923.

Francesc Costa i Oller

FONTS DOCUMENTALS.

Prensa de l'època.

Arxiu Municipal de Mataró, acords dels dies de presa de possessió dels diversos ajuntaments.

Arxiu Diputació de Barcelona, lligalls 1139 i 1284.

Quadre 1
COMPOSICIÓ DELS AJUNTAMENTS DELS ANYS 1875-1923

ANY	LIB	RFE	RHI	RPR	URE	RRA	CON	REG	SOC	CAR	XX
1875-77	3						16				2
1877-79	12		2				6				1
1879-81	11	2	2				5				1
1881-83	13		2				5				
1883-85	7		6				6				2
1885-87	4	1	5				10				1
1887-89	6	2	3	1			9				
1890-91	9	2	3				4				3
1891-93	6	4	3	2			5				2
1894-95	6	6	2	5			3				
1895-97	6				6		9		1		
1897-99	5				2		14		1		
1899-01	7	3			4		7				
1902-03	10	5			4		3				
1904-05	13	5			4						
1906-09	12	4			1		2	2			
1909	8					7	4	2			
1910-11	3					9	3	1	2	2	1
1912-13	9					2	3	1	3	3	
1914-15	13					2	1	1		4	
1916-17	12					6				4	
1918-20	13					4		2		2	1
1920-22	8					2		10	1		1
1922-23	5					2		11	3		1

NOTA: En cursiva regidors dels partits que conformen la majoria.

Quadre 2
ELECCIONS MUNICIPALS DELS ANYS 1877-1922

ANY	ELEC	VOTANTS		LIB	REF	RHI	RPR	URE	RRA	CON	REG	SOC	CAR	XX
1887	c1300	892	c68%	12		2				6				1
1879	1328			4	2	1				4				
1881	1180			4		1				5				
1883	1043	901	86%	3		5				3				
1885	899	603	67%		1	1				8				
1887	1113	729	65%	5	1	2	1			2				
1889	1131	c400	c35%	5	1	1								3
1891	3148	2252	71%	1	3	2	2			2				1
1893	4767	2301	48%	5	3		3			1				
1895	4785	2908	60%	2						9		1		
1897	c4700	3266	c69%	3				2		6				
1899	c4700			2	3			2		3				
1901	c4700			6	3			2						
1903	c4700	c3200	c68%	7	3			2						
1905	4972	4018	80%	6	1					2	2			
1909	c4900	3268	c66%	2					7	2				
1909	c4900	3985	c81%	3					2	2		2	2	
1911	c4900	4303	c87%	6							1	1	2	
1913	c4900	3696	c75%	7					2				2	
1915	c4900	3517	c71%	5					4				2	
1917	c4900	3149	c64%	9							1			1
1920	c4900	2049	c41%						2		8	1		
1922	5463	3103	56%	5							3	2		1

NOTES:

ELEC: electors, LIB: liberals, RFE: federals, RHI: històrics, RPR: progressistes, URE: Unió Republicana, RRA: radicals, CON: conservadors, REG: regionalistes, SOC: socialistes, CAR: Centre Autonomista Radical, XX: diversos.

Quadre 3.
REGIDORS ELECTES I PARTITS POLÍTICS, ANYS 1875-1922.

L'Ajuntament de 4 de març de 1875 és nomenat per les autoritats.

- Elecció 9-11 febrer 1877. Candidatura de conservadors, esquerranistes, i carlins: 6 conservadors i 1 esquerranista. Candidatura de liberals i republicans històrics: 12 liberals i 2 històrics.
- Elecció 10-13 maig 1879. Candidatura de liberals, republicans històrics i federals: 4 liberals, 2 federals i 1 històric. Candidatura de conservadors i carlins: 4.
- Elecció maig 1881. Candidatura de conservadors i carlins: 5. Candidatura de liberals i republicans històrics: 4 liberals i 1 històric.
- Elecció maig 1883. Candidatura de republicans històrics i liberals: 5 històrics i 3 liberals. Coalició administrativa (carlins, conservadors i esquerranistes): 3.
- Elecció 4-6 maig 1885. Candidatura de conservadors i carlins: 8. Candidatura de republicans federals i històrics: 1 històric i 1 federal. Candidatura liberal: cap regidor.
- Elecció 1-4 maig 1887. Candidatura de conservadors i carlins: 2. Candidatura de liberals i republicans federals, històrics, i progressistes: 5 liberals, 2 històrics, 1 federal i 1 progressista.
- Elecció 1 desembre 1889. Candidatura de liberals i conservadors romeristes: 3 romeristes i 5 liberals. Candidatura conservadora: 2. Candidatura de republicans històrics, federals, i progressistes: 1 federal i 1 històric. Candidatura de monàrquics, carlins i independents: cap regidor.
- Elecció 10 maig 1891. Candidatura de liberals i conservadors: 1 liberal i 2 conservadors. Candidatura de republicans històrics, federals i progressistes: 3 federals, 2 històrics, 2 progressistes. Candidatura administrativa (carlistes, independents, conservadors dissidents): 1 independent. Candidatura independent de Rabella: cap regidor.
- Elecció 19 novembre 1893. Candidatura de republicans federals i progressistes: 3 federals i 3 progressistes. Candidatura liberal: 5. Candidatura de conservadors i carlistes: 1. Candidatura socialista: cap regidor.
- Elecció maig 1895. Candidatura de conservadors, carlins, i liberals dissidents: 6 conservadors, 2 carlins, 1 liberal. Candidatura de liberals i Unió Republicana: 2 liberals. Candidatura socialista: 1. Candidatura federal: cap regidor.
- Elecció 9 maig 1897. Candidatura de conservadors i carlins: 6. Candidatura de liberals i Unió Republicana: 3 liberals i 2 unitaris. Candidatura federal i socialista: cap regidor.
- Elecció 14 maig 1899. Candidatura de conservadors i carlins: 3. Candidatura de liberals, republicans federals i Unió Republicana: 3 federals, 2 unitaris i 2 liberals.
- Elecció 10 novembre 1901. Candidatura de liberals, Unió Republicana i republicans federals: 6 liberals, 2 unitaris i 3 federals. Candidatures socialista i regionalista: cap regidor.
- Elecció 8 novembre 1903. Candidatura liberal: 7. Candidatura d'Unió Republicana i republicans federals: 3 federals i 2 unitaris. Candidatures socialista i regionalista: cap regidor.
- Elecció 12 novembre 1905. Candidatura administrativa (liberals, conservadors, carlins, Unió Regionalista i Centre Autonomista Republicà): 6 liberals, 2 conservadors i 2 regionalistes. Candidatura d'Unió Republicana i republicans federals: 1 federal. Candidatura socialista: cap regidor.

- Elecció 2 maig 1909. Candidatura republicana radical: 7. Candidatura administrativa (conservadors, liberals, Unió Regionalista): 2 conservadors i 2 liberals. Candidatures autonomista i socialista: cap regidor.
- Elecció 12 desembre 1909. Coalició monàrquica (liberals, regionalistes i conservadors): 3 liberals i 2 conservadors. Candidatura de republicans radicals, socialistes i autonomistes: 2 radicals, 2 autonomistes i 2 socialistes.
- Elecció 12 novembre 1911. Coalició monàrquica (liberals, conservadors, regionalistes): 6 liberals i 1 regionalista. Candidatura socialista i autonomista: 2 autonomistes i 1 socialista. Candidatura republicana radical: cap regidor.
- Elecció 9 novembre 1913. Candidatura de liberals i republicans radicals: 7 liberals i 2 radicals. Candidatura d'autonomistes i socialistes: 2 autonomistes. Es retiren regionalistes i conservadors.
- Elecció 14 novembre 1915. Candidatura del Bloch (liberals, republicans, radicals i autonomistes): 5 liberals, 4 radicals i 2 autonomistes. Candidatura de la Joventut Federal Nacionalista: cap regidor. No es presenten els conservadors ni els regionalistes.
- Elecció 11 novembre 1917. Candidatura liberal: 9. Candidatura regionalista: 1. Candidatura independent: 1 regidor. Candidatura republicana liberal: cap regidor. Candidatura d'autonomistes i socialistes: cap regidor.
- Elecció febrer 1920. Candidatura regionalista: 8. Candidatura republicana radical: 2. Candidatura socialista: 1.
- Elecció 5 febrer 1922. Candidatura regionalista: 3. Candidatura liberal: 5. Candidatura socialista: 2. Candidatura radical independent: 1.

Quadre 4.

REGIDORS DE MATARÓ DELS ANYS 1874-1923.

Abril i Argemí, Josep, republicà federal, 02-05, radical, 09-11, 20-23.
 Agell i Corominas, Salvador, republicà progressista/unitari, 94-97.
 Agell i Sulari, Francesc, republicà històric, 85-89.
 Agustí i Vilardebò, Josep, conservador, 77-83, 87-91.
 Anglés i Salvat, Josep, liberal, 77-83.
 Aranyó i Rodon, Enric, liberal, 18-23.
 Aranyó i Rossell, Emili, liberal, 94-97, 99-03, 06-09, 12-15.
 Arch, Gregori, conservador, 75-77.
 Arenas i Cabot, Jaume, conservador, 95-99, regionalista, 22-23.
 Astort i Dòria, Ignasi, republicà federal, 94-97.
 Aymar i Camps, Joan, Unió Republicana, 02-05.
 Baladia i Marfà, Jaume, conservador, 75-77.
 Barba i Rogés, Josep, liberal, 94-97.
 Barbosa i Arnó, Julià, liberal, 90-93.
 Barnet i Bas, Simó, republicà federal, 91-95, 02-05, radical, 09-11.
 Bassa i Lloveras, Josep, republicà federal, 94-97.
 Bassas i Planchart, Josep, Unió Republicana, 04-05.
 Biayna i Matas, Ramon, liberal, 91-95.
 Biscarri i Català, Pau, conservador, 75-77.
 Blanch i Escardó, Salvador, 75-77.
 Blanchart i Puig, Pau, liberal, 79-83.

Bofarull i de Palau, Joan de, conservador, 77-81.
 Bofill i Salvat, Miquel, liberal, 06-09.
 Bonany i Anglada, Simó, autonomista, 14-17.
 Borràs de Mata, Josep, liberal, 02-09.
 Borràs i Mateu, Baldomer, autonomista, 12-20.
 Boter de Torres, Casimir, conservador, 75-77, 90-91.
 Boter i Isern, Clorind, carlista, 91-93.
 Branzuela i Grifol, Josep, conservador, 95-99.
 Buxó i Rovira, Enric, socialista, 10-13.
 Cabanyes i Rabassa, Emili, conservador, 94-01.
 Cabot i Barba, Josep, republicà progressista, 87-91.
 Cabot i Pruna, Josep, republicà radical, 14-17.
 Cabot i Robís, Francesc, liberal, 81-87.
 Cabot i Roset, Salvador, regionalista, 20-23.
 Cambra, Antoni, conservador, 77-79.
 Camín i López, Melcior, conservador, 90-93, 99-03.
 Campamar, Rafael, conservador, 81-85.
 Campdepadrós i Solé, Jaume, republicà federal, 09-11.
 Campins i Riba, Domènec, autonomista, 10-11, 14-17.
 Camprubí i Casellas, Joan, liberal, 77-81.
 Camprubí i Jaumandreu, Joan, liberal, 81-85.
 Cantó i Fàbregas, Narcís, republicà federal, 16-23.
 Capell i Estol, Joaquim, carlí, 85-89, 95-99.
 Capell i Vidal, Joaquim, conservador, 09-15, regionalista, 20-23.
 Carreras i Carbonés, Rafael, liberal, 95-09, 14-17.
 Castany i Caballol, Felip, regionalista, 22-23.
 Clavell i Deu, Antoni, esquerranista, 77-89.
 Coll i Bres, Antoni, liberal, 04-09.
 Coll i Gasau, Antoni, liberal, 10-13, 18-22.
 Comas i Simó, Josep, socialista, 10-13.
 Corredor i Ros, Josep, independent, 18-22.
 Cruixent i Cuadrada, Josep, carlí, 95-99.
 Cruixent, Miquel, conservador, 75-77.
 Cuadrada i Bernadel, Salvador, liberal, 06-13.
 Cuadrada i Petit, Miquel, liberal, 18-22.
 Cuadras i Fargas, Antoni, republicà radical, 09-11, 14-17.
 Culla i Serra, Eduard, conservador, 90-93, liberal, 97-05, 14-17.
 Cuní i Diumaró, Joan, republicà federal, 91-95, 99-03.
 Cunill i Simí, Josep, republicà radical, 09-11.
 Cunillera i Peris, Pere, republicà progressista, 91-95.
 Esquerra i Serra, Joaquim, conservador, 75-77, 90-93.
 Esquerra i Serra, Salvador, conservador, 85-89.
 Fabré i Blanch, Josep, liberal, 77-89.
 Fàbregas, Antoni, conservador, 85-87.
 Fàbregas i Sabater, Àngel, conservador, 06-13.
 Fàbregas i Sabater, Josep, conservador, 95-99.
 Fargas i Vila, Martí, liberal, 12-15, 18-22.
 Feu i Bigas, Gregori, liberal, 22-23.
 Fité i Pi, Vicenç, conservador, 10-13.
 Fonrodona i Nonell, Frederic, conservador, 85-89.
 Fonrodona i Nonell, Joaquim, conservador, 75-77, 91-95.
 Font, Oleguer, liberal, 77-79.
 Fontanals i Boté, Francesc, republicà federal, 85-89.
 Fradera i Llanes, Josep, liberal, 02-09, 14-17.
 Fradera i Poch, Narcís, liberal, 77-79.
 Fradera i Pujol, Josep M., liberal, 12-20.

Furest i Roca, Domènec, república federal/Unió Republicana, 94-97.
 Gallifa i Peris, Pelegrí, conservador, 75-77.
 Garcia i Oliver, Josep, liberal, 77-79.
 Gibert i Vila, Antoni, socialista, 20-23.
 González i Navàs, Lúcio, socialista, 22-23.
 Gualba i Carbonell, Joan, república històric, 91-95.
 Gualba i Saborit, Antoni, regionalista, 20-23.
 Gualba i Subirà, Antoni, conservador, 75-77.
 Guanyabens i Murgades, Julià, liberal, 99-03, 06-09.
 Guanyabens i Vilardeell, Manuel, rep. progressista/Unió Rep., 94-05.
 Guilà i Duixans, Epifani, Unió Republicana, 97-01.
 Guinart i Tarrés, Francesc, liberal, 90-93.
 Guinovart, Pere, liberal, 77-81.
 Horta i Vives, Felicià, regionalista, 20-23.
 Iñesta i Duran, Enric, república històric, 83-91.
 Julià i Ferran, Jaume, liberal, 75-77, 87-91.
 Labori i Martínez, Eduard, conservador, 91-95.
 Larroca i Artigas, Antoni, liberal, 79-83, esquerranista, 83-87.
 Llinàs i Argimon, Miquel, liberal, 16-20.
 Majó i Boba, Manuel, regionalista, 06-09.
 Majó i Nonell, Josep, república radical, 09-11, 16-20.
 Marfà i Artigas, Gaietà, conservador, 97-01.
 Marfà i Clivillès, Gaietà, conservador, 06-09.
 Marfà, Genís, conservador, 85-89.
 Martí i Font, Esteve, carlí, 97-99.
 Martí i Llopart, Salvador, república progressista/Unió Rep., 94-97.
 Masallera, Antoni, república federal, 87-91.
 Masó i Vila, Pere, liberal, 87-89.
 Massa, Josep, liberal, 77-81.
 Massuet i Barnet, Josep, liberal, 94-97, 02-05.
 Matas i Bartomeu, Vicenç, república històric, 77-85, Unió Rep., 99-03.
 Matas, Miquel, 75-77.
 Mauri i Ruiz, Feliu, liberal, 04-09.
 Mauri i Serra, Ferran, 75-77.
 Miralles i Roig, Ramon, autonomista, 16-20, liberal, 2-23.
 Mola i Rey, Joan, autonomista, 12-15.
 Monclús i Ribera, Josep, regionalista, 20-23.
 Monserrat i Cuadrada, Josep, regionalista, 12-15, 20-23.
 Montserrat i Corney, Antoni, autonomista, 10-13.
 Mora i Fontanils, Josep, liberal, 75-77, 04-05.
 Mora i Lloveras, Jaume, república federal, 99-03.
 Morante i Coll, Joan, socialista, 22-23.
 Moré i Ventura, Froilà, liberal, 83-91, 02-05.
 Moret i Català, Lluís, conservador, 90-93, liberal, 97-01.
 Mosellas i Sató, Jordi, república històric, 83-87.
 Nonell i Leonart, Jaume, república històric, 90-93.
 Nonell i Roig, Desideri, liberal, 12-15.
 Novellas i Mora, Joan, liberal, 14-17.
 Nunell i Blanch, Fèlix, conservador, 81-85.
 Palau i de Castellar, Joaquim, conservador, 83-91.
 Palau i Simó, Ramon, liberal, 09.
 Palomer i Bonamusa, Francesc, liberal, 09, 14-17, 22-23.
 Parent i Julià, Joan, Unió Republicana, 04-09.
 Pasant i Arús, Rafael, liberal, 94-97.
 Pascual i Rius, Pere, regionalista, 06-09.
 Peradejordi i Esteve, Eusebi, liberal, 18-23.

Peradejordi, Ignasi, conservador, 75-77.
 Pineda de Manresa, Alfons de, liberal, 04-09.
 Pla i Manent, Eduard, republicà radical, 10-11.
 Pons i Casanovas, Miquel, liberal, 12-20.
 Proubasta, Joan, conservador, 75-77.
 Pruna i Pou, Jaume, republicà progressista, 91-95.
 Pruna i Pou, Joaquim, liberal, 10-17.
 Puig i Comas, Ramon, conservador, 97-99.
 Puig i Font, Ramon, conservador, 75-77.
 Puig i Galí, Manuel, republicà històric, 83-87.
 Puig i Miralles, Josep, conservador, 81-85.
 Ramis i Dalmau, Martí, liberal, 18-22.
 Ramos i Massuet, Joan, republicà federal, 04-09, rep. indep., 22-23.
 Recoder de Pons, Jaume, conservador, 77-93.
 Recoder i Poy, Francesc, conservador, 79-83.
 Regàs i Anglada, Antoni, conservador, 77-79, 83-87, 99-01.
 Ribas i Clavell, Eugeni, conservador, 95-03.
 Ribas i Tamarit, Miquel, liberal, 77-81.
 Ribas i Vila, Joan, republicà federal, 06-09.
 Riera i Brunet, Joan, liberal, 14-22.
 Roca i Arenas, Marcel·lí, liberal, 79-91, conservador, 95-99.
 Roca i Pineda, Josep, republicà històric, 83-87.
 Rocafort i Prous, Joan, socialista, 95-99.
 Rodon i Mustarós, Jaume, conservador, 99-03, 09-11.
 Rodríguez i Moragues, Jaume, socialista, 12-13.
 Romagosa i Noguera, Josep, republicà radical, 16-20.
 Rovira i Casas, Miquel, liberal, 16-20.
 Rovira i Rovira, Josep, regionalista, 20-23.
 Sabater, Antoni, liberal, 77-79.
 Sabé i Ribas, Ferran, republicà històric, 91-95.
 Sadó, Ferran, tinent 3, liberal, 77-79.
 Sallés i Almirall, Joan, republicà històric, 83-87.
 Sans i Coy, Antoni, liberal, 90-93, 97-05.
 Sans i Montanyà, Josep, republicà federal, 04-09, radical, 09-13.
 Sans i Villaronga, Josep, republicà radical, 10-13.
 Saurí, Joaquim, liberal, 90-93.
 Segalés i Mayol, Agustí, conservador, 75-77, 79-83.
 Serra i Casademunt, Francesc, republicà federal, 79-83.
 Serra i Clusella, Manuel, republicà federal, 91-95.
 Sisternes i Bruguera, Emili de, liberal, 90-93.
 Soler i Agustí, Bartomeu, liberal, 04-09.
 Soler i Moreu, Josep, liberal, 12-20.
 Soler i Sampere, Lluís, conservador, 81-85.
 Subinyà i Martí, Josep, liberal, 81-83.
 Subirà i Puig, Josep, liberal, 77-85, 87-91, 95-03.
 Subirà i Vinyas, Bonaventura, liberal, 04-09.
 Torras i Comas, Manuel, Unió Republicana, 99-03.
 Torrents i Subinyà, Josep, republicà federal, 99-03.
 Tria i Llibre, Francesc, liberal, 94-95.
 Tria, Vicenç, conservador, 85-89.
 Trias i Cuyàs, Josep M., conservador, 95-99.
 Valdé i Albareda, Joan, 75-77.
 Vall-llobera, Josep, liberal, 83-87.
 Valls i Baqués, Pere, republicà històric, 77-83, 87-91.
 Valls i Comas, Joan, regionalista, 18-23.
 Vergés i Baixeras, Joan B., republicà radical, 16-20.

Viada i Cabot, Joaquim, republicà federal, 79-83.
Vidal, Agustí, conservador, 75-77.
Vilardebò, Salvador, liberal, 81-83.
Vilardell i de Traver, Josep, regionalista, 18-22.
Vilà, Eloi, liberal, 77-79.
Vinardell i Pujol, liberal, 18-22.
Vinardell, Francesc, conservador, 97-99.
Vinardell, Josep, liberal, 75-77.
Vinyals i Puig, Jaume, regionalista, 20-23.
Vinyas i Grau, Josep, republicà federal, 90-93.
Vives i Rossell, Josep, republicà federal, 04-09.
Xammar de Caralt, Llorenç, conservador, 97-01.

Nota al quadre 4: L'adscripció política dels regidors, la documentem a través de la premsa de l'època; de tota manera, hi pot haver algun error pel que fa als conservadors i carlins, que sempre es presenten junts i la premsa no acaba d'aclarir qui és qui. Cosa que també passa els anys deu entre els conservadors, els regionalistes i els liberals, que formen candidatures *administratives*, i és difícil d'aclarir el partit de cada candidat.